

Kontaktuppgifter:

Datum: 2025-06-11

E-post: malin.skog@pelagic.se

Mottagare: HaV

Telefon: 0731-508708

Inspel till nationell naturrestaureringsplan

Swedish Pelagic Federation producentorganisation (SPF) företräder det pelagiska fisket efter bl.a. sill, skarpsill, tobis och makrill i Bottenhavet, Bottenviken, Östersjön, Kattegatt, Skagerrak, Nordsjön och Atlanten. Vi har medlemmar med fartyg från under 5 till över 60 meter som fiskar med pelagisk trål, not, krok och garn. Våra medlemmar står varje år för ca 90% av den totala fiskade volymen i Sverige.

En lång rad mänskliga aktiviteter, biotiska och abiotiska faktorer påverkar havsmiljön och de organismer som lever där. För yrkesfisket är friska hav och välståndande fiskbestånd en grundförutsättning för att vår verksamhet ska kunna fortsätta bedrivas hållbart i framtiden. Samtidigt ser vi i arbetet med en nationell naturrestaureringsplan ett stort behov av att identifiera och hantera målkonflikter i förhållande till andra regelverk och styrdokument bland annat kopplat till livsmedelsproduktion och socioekonomiska målsättningar.

SPF anser att det ska vara tydligt i detta arbete och vid framtagande av indikatorer att det finns andra målsättningar så som att främja ett yrkesfiske för livsmedelsförsörjning och beredskap.

SPF:s kommentarer och inspel

Problembild och nuläge

Problembilden för miljön i haven är mångfacetterad och synnerligen komplex. Problemen och belastningarna inkluderar klimatförändringar, uppvärmning, övergödning, syrefria/syrefattiga bottenar och vattenmassor, ekosystem i obalans, avsaknad av effektiv förvaltning av säl & skarv, mänsklig påverkan och exploatering i kustzonen och så vidare. En tillkommande belastning under senare år är en omfattande planerad utbyggnad av havsbaserad vindkraft, där

det i stor utsträckning saknas kunskap om möjliga konsekvenser för miljö och fiskbestånd.

Åtgärder, styrmedel, incitament och hinder

Vår slutsats från dialogmötet är att många aktörer pekar ut fisket som ett miljöproblem och en syndabock gällande fiskbeståndens status, och att många också drar slutsatsen att ett enkelt sätt att förbättra statusen för dessa är att stoppa, minska eller reglera fisket på olika sätt. SPF anser att detta är att kraftigt förenkla bilden av tillståndet för fiskbestånden och bortse från hur dessa påverkas av de stora och grundläggande miljöproblemen i haven som är betydligt svårare att reglera bort.

Ett exempel på att det är mer komplexa faktorer som påverkar fiskbestånden är det nästan totala fiskestoppet sedan 2019 på sill i västra Östersjön (ICES delområde 22-24). Sill är en kortlivad art med snabb återhämtning, och hade fisket varit den främsta orsaken till dess nedgång borde det nu synas tydliga och kraftfulla tecken på en återhämtning efter sex års minimalt fiske på beståndet. Tyvärr ser inte forskningen någon sådan återhämtning och ICES hänvisar i sin rådgivning till en okvantifierad förhöjd naturlig dödlighet av okända orsaker samt en dålig reproduktion.

SPF anser att det är synnerligen oroväckande om vår närmsta myndighet ser fisket huvudsakligen som ett miljöproblem. Yrkesfisket är först och främst livsmedelsproducenter och kan utifrån miljöarbetet vara en viktig källa till information om vad som sker i havet från de som arbetar där dagligen. Utöver det bidrar det pelagiska fisket till ett direkt och ansenligt upptag av näringsämnen och bortförande av dioxin från havet, och är en av de få mänskliga aktiviteter som aktivt tar ut dioxin ur Östersjön och därmed renar havet.

Konsekvenser och synergier

Vi anser att det är svårt att redan nu överblicka konsekvenser av detta nya ramverk, men redan av dialogmötet förstår man att det finns aktörer som vill nyttja detta tillfälle för att begränsa eller förbjuda yrkesfisket på olika grunder. SPF ser därför en risk i att detta regelverk tillför ytterligare regleringar av fisket (som kanske inte leder till de miljöförbättringar som de syftar till om orsakssambanden inte är fastställda).

SPF anser generellt att implementeringen av EU-regelverk ska vara jämförbart i olika medlemsländer för en enhetlig bedömning och för att främja principen om "level playing field" när det gäller näringarnas förutsättningar. Vi undrar därför hur denna princip kommer tas om hand i det fortsatta arbetet med naturrestaureringsplanen och hur de åtgärder som kommer vidtas i Sverige kommer förhålla sig till dem i våra grannländer. Vi vet redan nu att implementeringen av bland annat havsmiljödirektivet ser olika ut i olika länder.

Lagar och regler

God miljöstatus, som regelverket syftar till att bidra till, handlar i många fall om politiskt satta målnivåer, snarare än något som enbart vilar på vetenskaplig grund. SPF anser att detta tydligt bör framgå.

Regelverket kring naturrestaurering tillför ett ytterligare "lager" utöver t.ex. havsplanering, åtaganden om skyddade områden, arbetet inom havsmiljödirektivet och art- och habitatdirektivet med mera. Det är viktigt att myndigheten på ett tydligt och transparent sätt kan visa hur dessa olika lager interagerar med varandra.

Vidare är det viktigt att inom detta arbete vara tydlig med vilka målkonflikter som finns med andra typer av styrdokument och målsättningar utöver de rent miljömässiga. För yrkesfiskets del handlar det exempelvis om mål kopplat till livsmedelsförsörjning, självförsörjning och beredskapsfrågor, sysselsättning och möjligheten att bo och verka på kust och landsbygd, kvotnyttjande av våra svenska fiskekvoter, socioekonomiska och företagsekonomiska målsättningar mm. Denna typ av målsättningar lyfts på ett positivt sätt i den nyligen lanserade Ocean Pact, och SPF hoppas att detta tankesätt kan genomsyra även arbetet på HaV med Nature Restoration.

Om ni har några frågor kopplat till vårt yttrande eller gällande det pelagiska fisket i övrigt, kontakta oss gärna!

Vänliga hälsningar,

Malin Skog

Swedish Pelagic Federation PO